

МЕЖДУКУЛТУРНИ ВЛИЯНИЯ И РЕДАКТОРСКИ ПОСЛАНИЯ, ИЛИ ЗА ЕДНА ЧЮДЕСНА ИГРА НА НЕПОСТОЯННА СЪДБИНА (НАБЛЮДЕНИЯ ВЪРХУ РАЗКАЗА НЕВИННИ ГРЕШНИЦИ)

VLADIMIR IGNATOV

Sofia University of St. Kliment Ohridski

CULTURAL INFLUENCES AND EDITORIAL MESSAGES, OR ON A WONDERFUL GAME OF CHANGEABLE FATE: OBSERVATIONS ON THE SHORT STORY INNOCENT SINNERS. The paper attempts to analyze the translated short story *Innocent Sinners* (*Balgarska dnevnitsa*, no 13 & 14, 1857). Its main purpose is to summarize the romantic and didactic messages of the work embodied in the speech and actions of the characters. The cultural influences in the editorial decisions of Danilo Medakovich and Georgi Rakovski have been analysed as well. The ideology and themes represented in the short story are examined in the context of the narrative models that lay the foundations for the appearance of original Bulgarian fiction. The research reveals and contextualizes the moral dimensions of the leading plot (love – duty – unfaithfulness – revenge – forgiveness in death). The conclusion is that despite its modest place in the national literary process, *Innocent Sinners* belongs to *the narrative of brotherhood between neighboring nations* (Nadezhda Alexandrova).

Keywords: Bulgarian National Revival, cultural influences, translation, narrative patterns

DOI: <http://dx.doi.org/10.17951/zcm.2025.14.40-52>

През пролетта на 1857 г. в полето на българската журналистика се появява пробният брой на едно издание, което със заложената си програма ще произвежда своеобразни модели на поведение на обществена борба чрез пресата, но и ще утвърждава наситени места на идеен и културен диалог върху основата на сходни народностни цели и стремления.¹ Чрез

¹ Идеите на статията са представени в научен доклад на Кръгла маса на тема *История и култура на Балканите: Чужди влияния, контекстуална адаптация, хибридни явления* в памет на д-р Саня Велкова-Кожухарова (Институт за балканистика с център по тракология – БАН, София, 2–3 ноември 2023).

поместените в него текстове редакторът Георги С. Раковски ще откроява пътищата към радикализиращите се обществени нагласи и към *културно-просветна възмога*.² Името на изданието е *Българска дневница*, а а по значението си то се откроява като първопроходник спрямо идейни позиции, които поетът революционер по-късно ще развие и утвърди. С редица *разпалени статии* – спомня си писателят Илия Блъсков, – с които смело *изваждаше наяве Б[ългарска] дневница гръцките злоупотребления, в кратковременното си съществуване (...) дойде да посбута и покуражи българина, а заедно с това да привлече и неговото любопитство към вестници* (Blaskov 1976: 138). А и не само към тях, можем да добавим, поглеждайки към т.нар. подлистници на отделните броеве.

Определяща роля за съдържателната и полиграфичната страна на вестника има *Србски дневник* на Данило Медакович (1819–1881), служещ като източник за множество издателски решения и контекстуални адаптации.³ Една от тях – с конкретна художествена насоченост – е и обектът на настоящите наблюдения, които ще разкрият неговото двупластово значение – като цялостна условна реалност, разкриваща определен наивно-сентиментален сюжет с изведено нравствено послание, но и в структурен план – като даден повествователен подход в диригентното и налагането на продуктивни за следходждащата оригинална белетристика поетологични форми.

Србски дневник
(1852–1864),
бр. 99 / 19.12.1853,
ред. Д. Медакович
(източник:
Дигитална Библиотека
Матице српске)



Българска дневница
(4.04–5.10.1857),
бр. 13 / 18.09.1857,
ред. Г. С. Раковски
(източник:
Национална библиотека
Св. св. Кирил и Методий)



² По изразу на Иван Радев – вж. Radev 2007: 101.

³ В този контекст – с оглед на възможностите и ограниченията във връзката Медакович – Раковски / *Србски дневник* – *Българска дневница* – Веселин Трайков пише: *Сигурно Раковски би искал да даде по-голям превес на чисто българския материал, да го направи по-пригоден за българските нужди, така както той ги разбира. Това обаче при възприетата редакционна формула на издаване българският родолюбец не може да си позволи. Във всеки случай Раковски има решаващата дума какво от „Србски дневник“ да се вземе и как да се предаде. С този подбор, с коментара, който той дава, „Българска дневница“ добива определена физиономия, до голяма степен насочена към специфично балкански и по-специално български проблеми* (Трайков 1974: 134).

Дали Раковски чрез тези свои първи редакторски усилия, подобно на Медакович, както твърди за него историкът на новата сръбска литература Йован Скерлич, *је створио читалачку публику* (Skerlic 2009: 153), е въпрос твърде интересен и от културно-историческо, и в частност от рецептивно гледище, който засега ще оставим настрана. Също като сръбския публицист и издател обаче авторът на *Отлъчие* и *Спомен месторождения* става *један од главних будитеља народне свести у тешким временима* (пак там) – със статиите си, с поетическото си творчество, с непосредствената си дейност на идеолог и организатор на националнореволюционната борба. Към споменатата 1857 г. Раковски вече е публикувал книгата *Предвестник Горскаго пътника*, работил е върху двете редакции на поемата *Горски пътник* и подготвя издаването на третата. Но в този контекст, оказва се, проявява интерес и към сантиментални нравствено-дидактични произведения, чийто превод се вписва в една открито вече традиция на усвояване на чужди прозаически образци – *доде добиени и ний свои*, както би казал Михаил Кифалов (вж. предиговорението му *Заради възрождение новой болгарской словесности или науки* от руския историописател Юрий Венелин – Kifalov 1842: V, както и главата *Раждането на новото. Оригиналната белетристика и връзките ѝ с чуждите литератури* от изследването на Николай Аретов *Българското възраждане и Европа* – Aretov 1995: 146–188). От друга страна, той изпълнява и поставените в програмата на *Българска дневница* цели и задачи, една от които е свързана с търсеното тематично разнообразие на вестника, а в по-общ план – и с *развитието на българската книжнина и култура* (Borshukov 1976: 107), с определянето посоките на подетата от Раковски националнопросветителска дейност (вж. Rengev 1977: 219).

В обявлението в пробния брой на *Дневница*, подписано от Данило Медакович, наред с другото, се отправя и една молба към *вси учени Българи в литературное пѣприще занимающи ся и любители Българскаго просвещения: да благоизволят и да нам проваждат любословно вещество за книжевний Българский лист кто всяка неделя щем издава*, а уверението е, че *щем истое обнародова, стига да е достойно за обнародване* (Medakovic 1857: 4). И докато се очаква благоизволенieto на любителите на Българското просвещение, редакторът Раковски сам се заема с обнародването по страниците на новия книжовен лист на достойни за това любословни вещества, имащи несъмнено дадена утилитарна насоченост. Те на свой ред изразяват жанрово и стилово разнообразие – вариат от *въсточното сказание* (Абугош) през наивно-сантименталния разказ (*Невинни грешници*) до публицистичния диалог (*Живописец и зрител, Китайский цар*). Така след

разискването на неотменимите общественно-политически въпроси, касаещи живота на Балканите и взаимоотношенията с Великите сили (църковното движение, фанариотското духовенство, злоупотребленията на властите, чорбаджиите, образованието, политическото еманципиране на българите), се обособява, условно казано, занимателен дял, който не се отдалечава от водещата линия на вестника, а я разгръща и нюансира, кореспондирайки с издателската практика, позната вече от други характерни проявления на периодичния печат като сп. *Любословие* и в. *Български орел*. Сред тези текстове подчертано впечатление – и като редакторски избор и стратегия, и като проблемно-тематична основа – прави една сравнително кратка белетристична творба, в която ценностната обусловеност на дълга и избора на ярката индивидуалност е видяна в по-особен порядък.



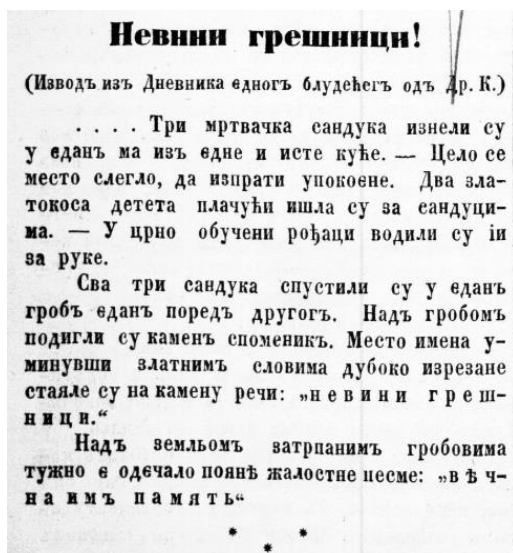
Седмица – приложение на Србски дневник, бр. 16 / 2.05.1853
(източник: Народна библиотека Србије)

Невинни грешници е нравствено-дидактичен разказ (неподписан и респективно – с неустановено авторство) със сантиментално-приключенски сюжет, осланящ се на опростена персонажна система, в която пораждащите и организиращите художествената събитийност герои, не индивидуализирани, а по-скоро функции – носители на определени представи за свят, обуславят класически любовен триъгълник. Върху неговите отделни страни ще се разкриват трогателни вричания, замъгляваща съзнанието ревност, коварни интриги, които ще доведат до смислово наситена разновидност на мотива *неразделни*.

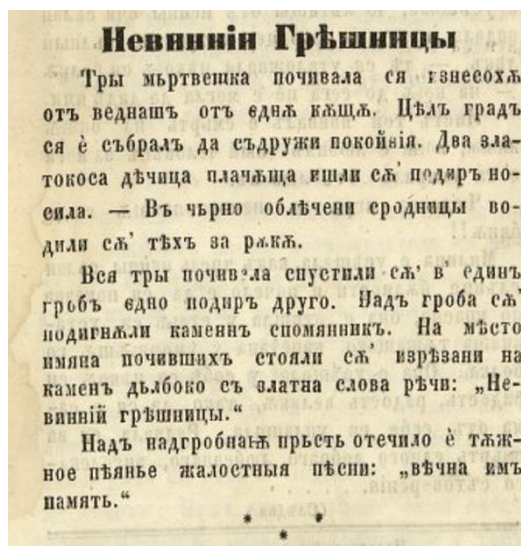
Настоящият текст има за цел чрез съсредоточаването върху това произведение да се обобщят художествените послания, вплътени в речевите и действените проявления на персонажите, видени в един романтико-дидактичен порядък. Оттук произтичат и главните задачи на предлагания анализ – да се разкрият и контекстуализират нравствените измерения на водещата сюжетоорганизираща схема (*любов – дълг – изневяра – отмъщение – опрощение в смъртта*), и да се изведат и характеризират дадените закономерности в посока на осъществени межкултурни влияния (Данило Медакович – Г. С.

Раковски), особено предвид подстъпите към оригиналната българска белетристика, посредством интерпретирането на интимно личното, разгръщащо се на фона на обществено значимото.

Проследяването на теченията на двете издания онагледява интересна закономерност. Произведението се появява на сръбски език в бр. 16 и 17 от 2 и съответно 16 май 1853 г. (което осуетява първоначалното допускане, че действието се развива на фона на Кримската война) на листа за наука и забаву *Седмица* – приложение на *Сръбски дневник*. Преводът на основния текст на български език, публикуван повече от четири години по-късно – в бр. 13 и 14 от 18 и 25 септември 1857 г., е съвсем последователен и точен спрямо първоизточника. Налице са единствено някои структурни особености, като например отпадането на подзаглавието: *Извод из Дневника једног блудчег од Др. К.*, с което се сменя възможното предварително очакване, заложено още на паратекстово равнище, за субективност, известна фрагментарност, но и за морално-етична проблемна съсредоточеност. Така тяхното въвеждане и разгръщане ще бъде плавно, постепенно посредством преимуществата на първоличното повествование, на кръговата композиция и на внушителната ретроспекция, върху която се гради разказът.



Седмица, год. II, бр. 16 / 2.05.1853, с. 130
(източник: Народна библиотека Србије)



Българска дневница, бр. 13 / 1857, с. 3
(източник: Национална библиотека Св. св. Кирил и Методий)

Как преведената драматична история за самоотвержения капитан, влюбената в него девица и злосторния ѝ годеник (заръчник) се вписва в условията на коментираното *литературное пълприще*? Един от допустимите отговори настоящият текст вижда в следната интерпретативна посока.

През втората половина на 50-те години на XIX в. възрожденският периодичен печат продължава да разгръща неотменимите просветителски стратегии наред с характерния отклик на неотложните общественно-политически проблеми, касаещи народностната съдба. В това отношение издание като *Българска дневница* в замисъла и реализацията си успоредява двете тенденции, изявявайки определени ключови межкултурни влияния и редакторски послания (Данило Медакович – Георги С. Раковски). От литературноисторическо гледище тяхното значение се вписва и в контекста на подстъпите към оригиналната българска белетристика. Частен случай на тази особеност е разглежданият преводен разказ *Невинни грешници*, чиято наивно-сентиментална основа се разполага в полето на усвоявани както поетологични, така и идейно-тематични вариации – от една страна, чрез прецизирането в съзнателното заимстване на повествователни модели, а от друга – посредством подбора спрямо художественото пресичане на интимно личното (зова на сърцето) и общественото значимото (дълга към житейския и нравствен императив: *общо добро* – Innocent... 1857a: 4). Така неговата поява е реална грижа за продължаващото *Българско просвещение* (Medakovic 1857: 4) на фона на трайната редакторска ангажираност със социалната динамика на времето.

С какво тази разглеждана творба бива припозната като достойна за *обнародване* (пак там)?

По време на настанало бойно време едно отделение се настанява в градеца, в който живее красивата, добродетелна, но и наивна девица Милица. *Всяка къща е добила гост* (Innocent... 1857a: 4) – разкрива героят повествовател, опирайки се на позната фолклорна формула, настояваща за конкретност и достоверност въпреки стихията на отминалото време: *И сега още помня* (Innocent... 1857a: 3). Оттук тази ситуация на изпитание се превръща в сюжетопораждащ момент, след който постепенно се проследяват и коментират индивидуалните основания на човешкото битие с неговите превратности и с трагичния му завършек. Ясно изведената завръзка: *И на К. Миличина майка дадох младаго едного капетана на гости* (Innocent... 1857a: 4) бързо отмества повествователната гледна точка от привидно спокойния свят на порядъчността, развиващ се според изискванията на патриархалността, и създава нови условия на семейно-родова посветеност и личностна

изявеност, които не след дълго ще наложат устояване пред разрухата на ревността, но и искреност пред себе си при приемането на присъдата на съвестта.

Скоро сгодената вече *добра и любезна с всякаго* (Innocent... 1857a: 3) млада жена се увелича по *младий юнак* (Innocent... 1857a: 4), слуша с възхита за подвизите му, с трепетно сърце и пламнало лице приема готовността му да жертва *своего живота* (пак там) в името на определящите за него ценности: *родолюбие и човеколюбие* (пак там). Ето как Милица *допустила е да ѝ зауземи в сърдце капетан оно место, кое женско сърдце пази за своя узори (идеал)* (пак там). При тази ситуация – в унисон с авантюрно-сентименталните закономерности – се намесва и разгневеният заръчник, на чието инак съвсем справедливо питане: *Ви милуете того младаго човека?* (пак там), се получава многозначителният отговор *То е тайна моя...* (пак там). Романтико-сензационните механизми на повествуване се задействат и подготвят донейде очаквания изход от така създалите се отношения – отхвърленият някогашен любим изчезва, капитанът се оказва семеен с деца, кълнящ се в преданост (*Аз съпруга моя любя, да, обожавам я (...). Гордо мога да река – не, не себе ради – да освен нея, в моя гърди друго женско лице нито в сън си е заузело място – никоги, никоги* – пак там), тайно изпратените от отмъстителния годеник писма с едно и също съдържание – за лъжовна смърт – съответно до капитана, който научава, че неговата *вярна съпруга* (пак там) се е преставила от огница, и до нея самата, горко узнала, че той пък е в *битка погинал* (Innocent... 1857b: 4), неочакваната среща между тримата, покрусата, неизяснената смърт, полагането на *невинните грешници* в общ гроб.

Вероятно строги критици като Нешо Бончев биха причислили подобна една творба към *сляпото царство на нашата книжнина*, към *чернокнижното гяволско хороигрище* (Bonchev 1983: 118). Дали към втората половина на 50-те години на XIX в. с подобни текстове се народ просвещава, е въпрос спорен, но те не са без значение за формирането и възпитаването на определена читателска публика, за пътищата на усвояване на чуждия опит, както и с оглед на създаването на условия за развоя на онова, което Тодор Шишков би определил като *просто повествование* (Shishkov 1873: 143) в неговата оригинална изява. В избраната от Г. С. Раковски творба по особен начин се преплитат темите за психологическите основания на личността при последователно проследените мисли, чувства, вътрешни преживявания на героите, диктуващи техния екзистенциален избор, за социалната и ценностната ангажираност с високите цели на времето, които на свой ред кореспондират с непосредствено заявените от самия редактор в собствените му авторски текстове гражданско-революционни нагласи, за романтическите измерения в

трактовката на съдбата, видяна като непостоянна, непредсказуема и непонятна. Така заложената в нея сюжетоорганизираща схема обуславя следния концептуален ред: *любов – дълг (към дома и родината, но и към сърцето) – изневяра – отмъщение – опрощение в смъртта*. А опростената персонажна система, чрез която този ред се разгръща, се основава на категорично изведения императив на романтиците – необходимостта от обич, при това спонтанна (в дадения случай, с езика на преводача: *Он е любил и бил е люблен – Innocent... 1857b: 4*), на екстериоризирането на крайните душевни състояния (в това отношение сцената с Милица, уплашена от обзелата я радост заради *смъртта* на *оня* жена, *коя е любил он* човек за кога е та умирала от любов – *Innocent... 1857a: 4*, – е важен момент съобразно опитите за психологизиране при изграждането образите на *невинните грешници*), на непреодолимите – и заради липсата на достатъчно силна воля и разум – противоречия. Като следствие от това вътрешните характеристики и действителните проявления на героите биха могли да се обобщят в един условен сравнителен план:

Милица	Капитанът	Годеникът / заръчникът
❧ бледа девица; ❧ с узарително красно лице; ❧ с черникава коса и пламенни очи; ❧ чувствителна – чете, свири на клавир (<i>красни отпевки изводяща</i>); ❧ религиозна; ❧ искрено добродетелна и високо нравствена; ❧ въплъщение на свенливостта, нерешителността, душевните терзания.	❧ млад, храбър, смел, самопожертвователен; ❧ свободолюбив; ❧ воден е от принципа за общото благо; ❧ държи се достойно и уважително при нападите на годеника.	❧ порядъчен, но обикновен (<i>Он не е истина бил някакво си извънрядно и чудно явление</i>); ❧ поддава се на стихията на ревността (<i>или аз да изостана, или капетанин</i>); ❧ лукав и злосторен; ❧ въплъщава отмъщението и разрухата.

Интересно е в този порядък да се отбележи, че повествователните механизми в *Невинни грешници* не се разкриват единствено през ефектната външна изявеност на героите – предвид техните портретни описания и взаимоотношения, или в перспективата на преломната обществено-политическа събитийност, която до края на текста остава само загатната. Наблюдава се по-усложнен ракурс, през който те се задействат и прилагат, като най-последователно това проличава в несамоцелното съотнасяне между човешкия и природния свят. В хода на разказването тази закономерност особено се разкрива в

ситуация на граничност – емоционална или житейска, изискваща трудни решения и съдбовни избори. Така например, след като Милица е засвидетелствала своето *грижное прилежание, нежно съучаствие и искренна отдайност* (Innocent... 1857b: 4) към ранения в тежка битка капитан, идва мигът на добре премислено предложение, чието приемане всъщност тласка действието към неговия неочакван, донейде логически немотивиран, но емоционално наситен, трагичен край. Структурно-композиционното обуславяне на този сюжетен момент е предхождано от знакова хронотопна конкретизираност, пряко отвеждаща към дълбоките душевни преживявания на невинно страдащите:

Един ден надвечер пак ся са разхождали заедно по градина през цветия. Капетану ся е присторило, къту че е небо по-синьо, нежели обично. Струвало му ся е къту че дръвеса шушнат с разношарни цветове, със своя благовонна ахания разпространявали са хлад; стиснал е ръка, на коя е бил наслонен. Погледнал е девици у очи.

– Милице! – проговорил ѝ нежно, умилно, – любите ли ви мала деца?

– Когда са добра и приятна – есть – отговорила девойка.

– О! Та такви са, къту ангели – повикнал е капетанен, помогащ да претай радост коя му е отговор неин причинил.

– Коя деца разумеете? – запитала е тръпнеща Милица, ту побледняла, ту поруменяла.

– Моя, моя, мила деца! Моя сирачета! ... Можеш ли ги обича, Милице?

Девици наляха ся очи. Нежно е стиснала капетанова ръка и с плач, едва е могло да ся чуе, рекла е:

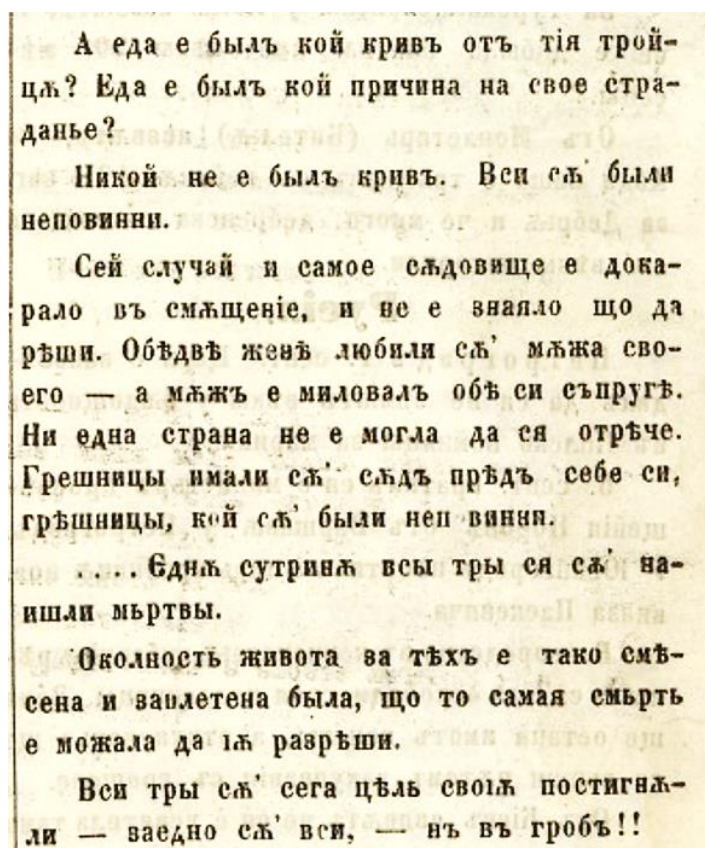
– Можала би, твърде би можала. (Innocent... 1857b: 4)

По този начин заимстваният повествователен модел – на успоредяването на природния и човешкия свят чрез възможностите на т.нар. дескриптивен наратив, изиграва важна роля както в поетологичното изграждане на произведението, така и с оглед по-пълноценното претворяване на отделните персонажни присъствия в него. И ако тук като реализация той остава едва загатнат, то само няколко години по-късно – в началото на постепения развой на оригиналната българска белетристика – ще заеме ключово място в художествените търсения на автори като Васил Попович, Васил Друмев и особено в тези на Илия Блъсков (нека напомним в това отношение само въздействащата с пластичността си – и с открития чрез нея усет към отделния детайл – картина в началото на XVII част от повестта *Изгубена Станка – Гората Чалъ-кавак*). В този смисъл приложените посредством чуждия културен опит наративни стратегии могат да се мислят като частен случай на реална грижа за удовлетворяване на потребностите на една читателска публика с все по-активно отношение към социалните и политическите проблеми на своето време и

с все по-разширяващ се културен кръгзор (по Lekov 1970: 25) в изпълнението на определени възпитателни и художествени задачи (Lekov 1970: 32).

Финалът на творбата акцентира върху познат от фолклора образ – този на пропъдения от общността злосторник (далечна асоциация би могла да се направи с героя на Пенчо Славейков Стоичко Влаха от поемата *Ралица*, за да се подчертае функционалността на заложения проблемно-тематичен модел въпреки времевата дистанция и, преди всичко, различията в литературноисторическите условия). С позоваването на него в силна позиция на текста художествено се обосновава и една светогледна нагласа, съобразена изцяло с водещата нравствено-сентиментална смислова линия – не е възможно пътят към щастието и взаимността да преминава през злодеянието.

Друг аспект на приложената развръзка обаче прави особено впечатление – интерпретацията на смъртта като наказание, но и избавление в символната ѝ означеност на единствено възможно решение на така смесената и заплетена околност на живота (Innocent... 1857b: 4) и съдбовно предопределение за неразлъчност в смъртта:



Българска дневница, бр. 14 / 25.09.1857, с. 4
(източник: Национална библиотека
Св. св. Кирил и Методий)

Жертви на неутолимия любовен копнеж и на страстта, но и на тъмната, разрушителната стихийност у човека, Милица, капитанът и неговата злощастна съпруга възплъщават романтико-приключенските представи за непреодолимата обреченост пред чюдната и непонятна съдбини игра (Innocent... 1857b: 4), кореспондиращи с рецептивните търсения и нагласи на постепенно формиращата се възрожденска публика на подобен род четива.

Съобразно програмата на в. *Българска дневница* и изразяваните чрез нея редакторски стратегии от страна на Г. С. Раковски, *Невинни грешници* може да бъде разглеждан като текст с особен потенциал – заради вложената в него поучителна мисъл и интересното му съдържание (по твърденията на Боян Пенев спрямо предпоставките, заради които белетристичните произведения придобиват стойност пред читателя – вж. Penев 1977: 536). Неговата поява е наистина само отделен щрих, но не без своето значение, в наситения културен диалог от средата на века, указващ начините за *регистрация на състоянието и употребата на наратива за братството между съседни народи* (Alexandrova 2001). Оказва се, че в него имат място и сюжети, пресичащи интимно личното и обществено значимото в точката на универсалната нравствена обусловеност.

REFERENCES

- Alexandrova 2001:** Alexandrova, Nadezhda. "The Neighbor as 'Other' or 'the Other Neighbor' of the Bulgarians. A Look at Bulgarian Revival Periodicals." In Aretov, N. & N. Chernokozhev, eds. *Balkan Identities in Modern Bulgarian Culture (19th–20th Centuries)*. Part 2: 5–40. Sofia: Open Society Foundation, 2001. <https://balkansbg.eu/bg/content/b-identichnosti/137-sasedat-kato-drug-ili-drugi-yat-sased-na-balgarite-pogled-varhu-periodikata-na-vazrazhdaneto.html> (accessed: 28.01.2024). [In Bulgarian: Александрова, Надежда. „Съседът като ‘друг’ или ‘другият съсед’ на българите. Поглед върху периодиката на Възраждането.” В: Аретов, Н. & Н. Чернокожев, съст. *Балкански идентичности в българската култура от модерната епоха (XIX–XX век)*. Част 2: 5–40. София: Фондация Отворено общество, 2001.]
- Aretov 1995:** Aretov, Nikolay. *The Bulgarian Revival and Europe*. Sofia: Queen Mab, 1995. [In Bulgarian: Аретов, Николай. *Българското възрождане и Европа*. София: Кралица Маб, 1995.]
- Blaskov 1976:** Blaskov, Iliya. "The Curiosity of Reading Newspapers." In Blaskov, I. *Memories*. Sofia: Otechestven front, 1976. [In Bulgarian: Блъсков, Илия. „Любопитството за четене вестници.” В: Блъсков, И. *Спомени*. София: Отечествен фронт, 1976.]
- Bonchev 1983:** Bonchev, Nesho. "Classical European Writers in Bulgarian and the Benefit of Studying Their Works." In Bonchev, N. *Works*. Sofia: Balgarski pisatel, 1983. [In Bulgarian: Бончев, Нешо. „Класичните европейски писатели на български език и ползата от изучаването на съчиненията им.” В: Блъсков, И. *Съчинения*. София: Български писател, 1983.]

- Borshukov 1976:** Borshukov, Georgi. *History of Bulgarian Journalism. 1844–1877. 1878–1885*. Sofia: Nauka i izkustvo, 1976. [In Bulgarian: Боршуков, Георги. *История на българската журналистика. 1844–1877. 1878–1885*. София: Наука и изкуство, 1976.]
- Kifalov 1842:** Kifalov, Mihail. *Because of the Revival of the New Bulgarian Literature or Science*. Bucharest, 1842. [In Bulgarian: Кифалов, Михаил. *Заради възрождение новой болгарской словесности или науки*. Букуреш, 1842.]
- Lekov 1970:** Lekov, Docho. *Problems of Bulgarian Fiction Writing During the Bulgarian Revival*. Sofia: BAS Press. [In Bulgarian: Леков, Дочо. *Проблеми на българската белетристика през Възраждането*. София: БАН, 1970.]
- Medakovic 1857:** Medakovic, Danilo. “Announcement.” *Dnevnitsa (Diary)*, trial number, 04.04.1857: p. 4. [In Bulgarian: Медакович, Данило. „Обявление.“ *Дневница*, пробен брой от 4 април 1857, с. 4.]
- Innocent... 1857a:** “Innocent Sinners.” *Balgarska dnevnitsa (Bulgarian diary)*, no 13 (18.09.1857): 3–4. [In Bulgarian: „Невинни грешници.“ *Българска дневница*, бр. 13 (18.09.1857): 3–4.]
- Innocent... 1857b:** “Innocent Sinners.” *Balgarska dnevnitsa (Bulgarian diary)*, no 14 (25.09.1857): 4. [In Bulgarian: „Невинни грешници.“ *Българска дневница*, бр. 14 (25.09.1857): 4.]
- Penev 1977:** Penev, Boyan. *History of the New Bulgarian Literature*. Sofia: Balgarski pisatel, 1977. [In Bulgarian: Пенев, Боян. *История на новата българска литература*. София: Български писател, 1977.]
- Radev 2007:** Radev, Ivan. *History of Bulgarian Literature During the Bulgarian Revival*. Veliko Tarnovo: Abagar, 2007. [In Bulgarian: Радев, Иван. *История на българската литература през Възраждането*. Велико Търново: Абагар, 2007.]
- Skerlic 2009:** Skerlic, Jovan. *History of the New Serbian Literature*. Digital edition: *Antologiya srpske knizevnosti* Project, 2009. <https://archive.org/details/70781414JOVANSKERLICistorijaNoveSrpskeKnjizevnosti/mode/2up> (accessed 13.01.2024). [In Serbian: Скерлић, Јован. *Историја нове српске књижевности*. Дигитално издање: Пројекат Антологија српске књижевности, 2009. <https://archive.org/details/70781414JOVANSKERLICistorijaNoveSrpskeKnjizevnosti/mode/2up> (приступљено: 13.01.2024).]
- Traykov 1974:** Traykov, Veselin. *Georgi Stoykov Rakovski*. Sofia: BAS Press, 1974. [In Bulgarian: Трайков, Веселин. *Георги Стойков Раковски*. София: БАН, 1974.]
- Shishkov 1873:** Shishkov, Todor. *Elementary Literature in Two Courses*. Tsarigrad (Istanbul), 1873. [In Bulgarian: Шишков, Тодор. *Елементарна словесност в два курса*. Цариград, 1873.]

VLADIMIR IGNATOV (ВЛАДИМИР ИГНАТОВ), PhD

Sofia University of St. Kliment Ohridski

 <https://orcid.org/0000-0002-8788-1888>

“Cultural Influences and Editorial Messages, or on a ‘Wonderful Game of Changeable Fate’: Observations on the Short Story ‘Innocent Sinners’.” [Original title in Bulgarian: „Междокултурни влияния и редакторски послания, или за една ‘чюдесна игра на непостоянна съдбина’ (наблюдения върху разказа ‘Невинни грешници’).“]

Cyrillo-Methodian Papers, no 14 (2025): 40–52.

DOI: <http://dx.doi.org/10.17951/zcm.2025.14.40-52>

